ISNN 3030-3907

2026
JUNE
ISSUE - 6
VOLUME -1

DEVELOPMENT OF SCIENCE

scientific journal

Development of science

Ilmiy jurnal

IYUN 2026
Issue - 6, VOLUME – 1

ISSN 3030 -3907

Ilmiy jurnal OAK rayosatining 2024 yil 27 sentabrdagi 361-son qaroriga asosan 02.00.00 kimyo fanlari hamda 2025 yil 12 fevral 367- son qaroriga asosan 05.00.00 texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:
Temirov Alisher Hoshim o‘g‘li – texnika fanlari falsafa doktori (PhD),Dotsent.
TAHRIRIYAT KENGASH RAISI:
Fozilov Sadriddin Fayzullayevich – texnika fanlari doktori, professor
TAHRIRIYAT KENGASH A’ZOLARI

TEXNIKA FANLARI/ TECHNICAL SCIENCES/ ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bozorov G‘ayrat Rashidovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Abdurahmonov Olim Rustamovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Adizov Bobur Zamirovich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, professor
Hayitov Ruslan Rustamjonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Jumayev Qayum Karimovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Berdiyev Dorob Murodovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor
Maxmudov Rafiq Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Tilloyev Lochin Ismatilloyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Raxmonov Qahramon Sanakulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Barakayev Nusratullo Rajabovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.
Jo‘rayev Xayrullo Fayziyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Panoyev Erali Rajabboyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Ataullayev Sherzod Nabiullyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Malik Negmurodovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Axmedova Ozoda Bahronovna
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti.
Safarov Bahri Jumayevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Xaydarov Axtam Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Safarov Jasur Alijon o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

KIMYO FANLARI/ CHEMICAL SCIENCES/ ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Axmedov Voxid Nizomovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Umarov Baqo Bafoyevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Kodirov Abduaxad Abduraximovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Qurbonov Mingniqul Jumagulovich
Qarshi davlat Universiteti, dotsent
Turemuratov Sharibay Naurizbaevich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Bosh ilmiy kotibi, professor
Tursunov Kaxor Shonazarovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Do‘stov Hamro
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Panoyev Nodir Shavkatovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Olimov Bobur Bahodir o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Kasimov Sherzod Abduazimovich
Termiz Davlat Universiteti, professor.
Aliqulov Rustam Valiyevich
Termiz Davlat Universiteti, professor
Tropov Xamza Tursunovich
Samarqand Davlat Universiteti, professor

IQTISODIYOT FANLARI/ ECONOMICS/ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Nizamov Aslitdin Badreddinovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Boboyev Akmal Choriyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Ergashxojayeva Shaxnoza Djasurovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Muxsinov Bekzod Toxirovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shakarov Qulmat Ashirovich
Renessans ta'lim universiteti,dotsent.
Jumaeva Zulfiya Qayumovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Norova Salomat Yusupovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Jalilov Jamshid G‘anijonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, dotsent
Xasanova Gulruh Djumanazarovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

PEDAGOGIKA FANLARI/ PEDAGOGICAL SCIENCES / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Siddiqova Sadoqat G‘afforovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Zoyirov Erkin Xalilovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, DSc, professor
Gaffarov Feruz Hasanovich
Puchon Universiteti, *professor*
Ruziyev Davron Yuldashevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Muradova Firuza Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Yunusova Gulandon Samiyevna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
To‘xtayeva Zebo Sharifovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Navro‘zova Gulchixra Nigmatovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Uzoqova Laylo Polvonovna
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.
To‘raqulova Marjona Qiyom qizi
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Muradova Zarina Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Sanjar Aslonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shodiyev Jahongir Jo‘raqulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent
Gaffarov Laziz Hasanovich
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.

Tahririyat a’zolarning to‘liq ro‘yxati jurnalning www.devos.uz saytida keltirilgan.

Tahririyat hay’ati a’zolarining tarkibini o‘zgartirish hamda qo‘shimcha kiritish yoki tahririyat a’zoligidan chiqarish bosh muharrir tomonidan amalga oshiriladi.

ISSN 3030-3907

Development of science ilmiy jurnali 2024 yil 15 aprel kuni №256445 sonli guvohnoma bilan Davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

To‘plam elektron ko‘rinishda (pdf formatida) mualliflarga taqdim etiladi. To‘plamga kiritiladigan maqolalarning mazmuni, ulardagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligiga hamda har qanday fikr - mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’ul hisoblanadilar. Talablarga javob bermaydigan maqolalar to‘plamga kiritilmaydi. Tashkiliy qo‘mita maqola matnini qisqartirish, qisman tuzatish kiritish, seksiyalarga joylashtirish huquqiga ega.

ISSN 3030-3907

FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNI O‘QITISHDA KOGNITIV-KOMMUNIKATIV YONDASHUV: NAZARIY ASOSLARI VA INNOVATSION METODLARI

Jumayeva Sadbarg Mirolimovna
O‘zDJTU, Ingliz tili 3-fakulteti, Ingliz tili amaliy fanlar №3 kafedrasi
ORCID:0009-0006-2805-2883
E-mail: Sadbarg_8788@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqola frazeologik birliklarni interaktiv metodlar asosida o‘rgatishning samarali yo‘llarini tahlil etishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda til ta’limida interaktiv metodlarning semantik, stilistik va madaniy xususiyatlarini o‘rgatishdagi dolzarb muammolar va ularni interaktiv metodlar yordamida bartaraf etishning nazariy hamda amaliy asoslari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: interaktiv metodlar, til o‘rgatish, kontekstual yondashuv, madaniy komponent, muammoli vaziyat, rolli o‘yin, dramatizatsiya, grafik-organayzer, milliy mentalitet, stilistik yuklama.

Abstract. This article is devoted to analyzing effective ways of teaching phraseological units through interactive methods. The study examines current issues related to teaching the semantic, stylistic, and cultural features of interactive methods in language education, as well as the theoretical and practical foundations for overcoming these challenges through interactive teaching approaches.

Keywords: interactive methods, language teaching, contextual approach, cultural component, problem-based situation, role-play, dramatization, graphic organizer, national mentality, stylistic load.

Аннотация. Данная статья посвящена анализу эффективных способов обучения фразеологическим единицам на основе интерактивных методов. В исследовании рассматриваются актуальные проблемы преподавания семантических, стилистических и культурных особенностей языка с использованием интерактивных методов, а также теоретические и практические основы их преодоления посредством современных интерактивных подходов к обучению.

Ключевые слова: интерактивные методы, обучение языку, контекстуальный подход, культурный компонент, проблемная ситуация, ролевая игра, драматизация, графический органайзер, национальный менталитет, стилистическая нагрузка.

KIRISH.

So‘nggi yillarda o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, bilimga bo‘lgan qiziqishi, izlanish ruhidagi faoliyati, muloqotga kirisha olish qobiliyatini rivojlantirish masalalari ta’lim sohasining dolzarb muammolaridan biriga

aylangan. Bunda interaktiv metodlar asosiy vosita sifatida maydonga chiqmoqda. Ayniqsa, frazeologik birliklarni o‘rgatishda o‘quvchilarning faol ishtirokini talab qiladigan, muloqotga asoslangan, kontekstda o‘zlashtiriladigan yondashuvlar zarur bo‘ladi. Frazeologik birliklar mazmunan murakkab, konnotativ ranglarga boy, milliylik bilan sug‘orilgan birliklar bo‘lganligi sababli, ularni faqatgina ta’rif va yodlash asosida o‘rgatish samarali emas. Shu boisdan, interaktiv metodlardan foydalanish orqali bu til birliklarini o‘rganish jarayoniga innovatsion yondashuvni joriy etish mumkin.

Interaktiv ta’lim metodlari zamonaviy pedagogikaning shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim konsepsiyasi asosida shakllanadi. Bu metodlar XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab o‘zgaruvchan jamiyatda talab etiladigan yangi avlod shaxsini tarbiyalash maqsadida ishlab chiqildi. Bunday metodlar psixologik-pedagogik yondashuvlarning integratsiyasiga asoslanadi: konstruktivizm, kommunikativ yondashuv, faoliyatga asoslangan ta’lim va kooperativ o‘qitish[8]. Masalan, konstruktivizm nazariyasiga ko‘ra, har bir shaxs bilimni tayyor holatda emas, balki o‘zining faoliyat tajribasi orqali yaratadi. Demak, frazeologizmlarni o‘rganayotgan o‘quvchi ularni turli kontekstlarda qo‘llab, ularning mazmunini shaxsiy tahlil orqali anglab yetadi. Bu esa interaktiv metodlarga katta ehtiyoj tug‘diradi. Interaktiv metodlar nafaqat bilim berish, balki shaxsiy rivojlanishni, ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish, kreativ fikrlash, ko‘p nuqtayi nazardan yondashishni ta’minlaydi. Ular quyidagi didaktik imkoniyatlarga ega[9]:

- O‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatadi;
- Faol ishtirok, ijodiy yondashuv, jamoaviy muhokamani rivojlantiradi;
- Tillarni o‘rganishda nutqiy faollikni oshiradi;
- Frazeologik birliklarning konnotatsion ma’nosini, uslubiy rangini chuqur anglashga yordam beradi;
- Madaniy kontekstni anglashga xizmat qiladi.

Misol uchun, “Ko‘z quvonchi” frazeologik birligini kitobiy ta’rifda emas, balki roli o‘ynalgan hayotiy vaziyatda (masalan, yangi tug‘ilgan chaqaloqni tabriklash sahnasida) ishlatish orqali o‘quvchi bu iboraning chuqur ma’nosini his etadi, eslab qoladi va kerakli joyda qo‘llashni o‘rganadi.

Interaktiv metodlar ko‘plab shakl va usullarga ega. Ular quyidagi asosiy yo‘nalishlarga ajratiladi:

Muammoli vaziyatlar asosida o‘qitish (PBL) — bu o‘quvchilarni faollashtirishga qaratilgan ta’lim yondashuvi bo‘lib, unda bilim faqat o‘qituvchi

[8] Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning* (5th ed.). Allyn & Bacon.
[9] Jonassen, D. H. (1999). *Designing Constructivist Learning Environments*. In C. M. Reigeluth (Ed.), *Instructional-Design Theories and Models: A New Paradigm of Instructional Theory* (Vol. II, pp. 215–239). Lawrence Erlbaum.

ISSN 3030-3907

tomonidan emas, balki o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, tahlil qilish va muammoni hal qilish jarayoni orqali shakllanadi[10].

Frazeologik birliklarni o‘rgatishda PBL o‘quvchilarning lingvistik va madaniy bilimlarini chuqurlashtiradi. Masalan, “Milliy mentalitetni ifodalovchi frazeologizmlar” mavzusida berilgan muammo — “Nega ‘Yuziga fotiha o‘qildi’ degan ibora doim salbiy ma’noda qo‘llaniladi?” — o‘quvchilarda frazeologizmlarning lug‘aviy va madaniy ma’nolari ustida mustaqil izlanish olib borishga undaydi. Natijada, ular bu iboraning ijtimoiy konnotatsiyasi, uning tarixiy va madaniy konteksti bilan tanishadi. Bunday muammoli vaziyatlar o‘quvchilarda tahliliy fikrlash, argumentatsiya va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi (Hmelo-Silver, 2004).

Rol o‘ynash va dramatizatsiya usullari: Rol o‘ynash va dramatizatsiya metodlari frazeologik birliklarni jonli, kontekstual tarzda o‘rganishga imkon beradi. Bu usullar o‘quvchilarning nutqiy ko‘nikmalarini oshirish bilan birga, frazeologizmlarning stilistik va emosional yuklamasini chuqurroq anglashiga xizmat qiladi[11].

Masalan, “Tilini yutib yuboray dedi” frazeologizmini ifodalovchi sahna yaratish jarayonida o‘quvchilar frazeologizmni faqat lug‘aviy ma’nosidan emas, balki uning hayotiy kontekstda qanday ishlatilishini ham o‘rganadilar. Bu jarayon ijodkorlikni rag‘batlantiradi va kommunikativ vazifalarni muvaffaqiyatli bajarishga yordam beradi.

Grafik-organayzerlardan foydalanish: Grafik-organayzerlar – bilimlarni tizimlashtirish va vizual ko‘rinishda ifodalash uchun samarali vositalardan biridir (Novak & Cañas, 2008).

1. **Cluster** (to‘plam diagrammasi) frazeologizmlarni tematik guruhlarga ajratishda qo‘llaniladi. Masalan, “Tana a’zolari bilan bog‘liq frazeologizmlar” klasterida o‘quvchilar bog‘liq iboralarni guruhlab, ularning umumiy xususiyatlari va farqlarini tahlil qiladilar.

2. **Venn diagrammasi** yordamida o‘zbek va ingliz tilidagi frazeologik birliklarni taqqoslash o‘quvchilarga ikki til o‘rtasidagi madaniy va lingvistik farqlarni ko‘rish imkonini beradi, bu esa tarjima va madaniyatlararo tushunishni rivojlantiradi.

Ko‘rgazmali-metodik vositalardan foydalanish: Ko‘rgazmali vositalar o‘quv jarayonini yanada jonli va esda qolarli qiladi.

[10] Barrows, H. S. (1986). *A taxonomy of problem-based learning methods* (p. 3). Medical Education, 20(6), 481–486. https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.1986.tb01386.x

[11] Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom* (pp. 5–6). ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, DC: The George Washington University, School of Education and Human Development.

ISSN 3030-3907

1. **Frazeologik kartochkalar** — har bir kartochkada frazeologizm va uning kontekstda ishlatilishi misollari beriladi. O‘quvchi kartochkani tahlil qilib, iboraning ma’nosini va qo‘llanilish holatini mustaqil ravishda o‘rganadi, bu mustaqil o‘rganish va mustahkamlash uchun muhimdir (Mayer, 2001).

2. **Mantiqiy zanjir** usuli frazeologik iborani mantiqiy tarzda tushuntirishga yordam beradi. Masalan, iboraning ma’nosini tushuntirib, undan keyingi ehtimoliy voqealar yoki oqibatlarni taxmin qilish o‘quvchilarda sabab-oqibat munosabatlarini rivojlantiradi.

Texnologik vositalar asosidagi metodlar: Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi, interaktivlikni kuchaytiradi hamda ta’lim jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi (Wang et al., 2014).

1. **Quizizz, Kahoot** kabi platformalar frazeologik birliklar bo‘yicha testlarni o‘tkazishda foydalaniladi. Bu o‘quvchilarda raqobat va qiziqish uyg‘otib, bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

2. **Jamboard, Padlet** kabi onlayn kollaborativ vositalar yordamida frazeologizmlar bilan bog‘liq munozaralar, fikrlar almashish va assotsiatsiyalar yaratish mumkin. Bu o‘quvchilarning hamkorlikdagi faoliyatini rivojlantiradi.

3. **YouTube-dan frazeologizmlar ishlatilgan video tahlili** esa tilni real kontekstda eshitish va tushunishni oshiradi, frazeologizmlarning nutqiy vaziyatlardagi qo‘llanilishini vizual ravishda ko‘rsatadi.

1. Muammoli vaziyatlar asosida o‘qitish (Problem-based learning). Bu yondashuv o‘quvchining mustaqil fikrlashi, kuzatuvchanligi va muammoni hal qilish kompetensiyasini shakllantiradi.

Misol: Mavzu: “Milliy mentalitetni ifodalovchi frazeologizmlar” Muammo: Nega “Yuziga fotiha o‘qildi” degan ibora doim salbiy ma’noda qo‘llaniladi?

O‘quvchilar bu frazeologizmning lug‘aviy va madaniy ma’nosini muhokama qiladilar va yakunda uning ijtimoiy konnotatsiyasini aniqlaydilar.

2. Rol o‘ynash va dramatizatsiya usullari: Bu usullar frazeologizmlarni jonli kontekstda o‘rganish imkonini beradi. **Misol:** “Tilini yutib yuboray dedi” frazeologizmini ifodalovchi sahnani yaratish: o‘quvchilardan biri to‘satdan kutilmagan mehmon kelganida hayratlanadi, qolganlar esa bu holatni rol orqali ifodalaydi.

3. Grafik-organayzerlardan foydalanish: Bilimlarni vizual tarzda tizimlashtirishga xizmat qiladi.

- “Cluster” – frazeologizmlarni tematik guruhlarga ajratish: masalan, “tana a’zolari bilan bog‘liq frazeologizmlar”.

ISSN 3030-3907

• “Venn diagrammasi” – o‘zbek va ingliz tilidagi frazeologik birliklarni taqqoslash.

4. Ko‘rgazmali-metodik vositalardan foydalanish

• **Frazeologik kartochkalar** – ibora va u bilan bog‘liq kontekst beriladi. O‘quvchi uni tahlil qiladi va kerakli holatda qo‘llaydi.

• **“Mantiqiy zanjir” usuli** – frazeologik iborani mantiqiy tarzda tushuntirish va undan keyingi hodisani taxmin qilish.

5. Texnologik vositalar asosidagi metodlar: Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari interaktiv metodlarning samaradorligini oshiradi.

• **Quizizz, Kahoot** orqali frazeologik testlar o‘tkazish;

• **Jamboard yoki Padlet** orqali onlayn munozaralar, frazeologik assotsiatsiyalar yaratish;

• **YouTube-dan frazeologizmlar ishlatilgan video tahlili.**

Ta’lim jarayonida o‘quvchining psixologik faolligini ta’minlash — zamonaviy pedagogikaning asosiy talablaridan biridir. Chunki shunchaki bilim berish emas, balki o‘quvchining bilishga, izlanishga, bahslashishga, savollar berishga, fikr bildirishga tayyor ruhiy holatini shakllantirish zamonaviy ta’lim samaradorligining mezoniga aylangan. Aynan **interaktiv metodlar** o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi[12].

Psixologik jihatdan faollik deganda, o‘quvchining:

• e’tiborini dars mavzusiga yo‘naltirishi,

• o‘z fikrini mustaqil va erkin bildira olishi,

• boshqalarning fikrini tinglab, o‘z pozitsiyasini himoya qilishi,

• vaziyatni tahlil qilish va unga nisbatan shaxsiy munosabat bildira olish qobiliyatlari nazarda tutiladi.

Bu kabi sifatlar, ayniqsa, **frazeologik birliklar** kabi emotsional, obrazli va ko‘p qatlamli ma’noga ega til birliklarini o‘rganishda nihoyatda muhim ahamiyat kasb etadi. Frazeologizmlarni o‘zlashtirish jarayonida o‘quvchi uni nafaqat tushunib olishi, balki his qilishi, his-hayajon bilan qabul qilishi, uni real hayotdagi holatlar bilan bog‘lashi zarur.

Frazeologizmlar va psixologik idrok: Frazeologik birliklar ko‘pincha inson hissiyotlari, kayfiyati, psixik holati, hayotiy vaziyatlar bilan bog‘liq bo‘ladi. Masalan:

- “Yuragi og‘ziga chiqdi” – qo‘rquv, hayajon
- “Ko‘ngli g‘ash” – ranjish, g‘am
- “Boshi osmonga yetdi” – shodlik, zavq

[12]Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, DC: The George Washington University, School of Education and Human Development.

ISSN 3030-3907

Bu iboralarni chuqur anglash uchun o‘quvchining *emotsional empatiyasi,* ya’ni holatni his qilish qobiliyati rivojlangan bo‘lishi kerak. Interaktiv metodlar bu qobiliyatni rag‘batlantiradi.

Interaktiv metodlar va hissiy idrok: Ko‘plab interaktiv metodlar o‘quvchining shaxsiy tajribasiga, hissiyotlariga tayanadi. Jumladan:

– **Rollarni o‘ynash**: o‘quvchi ibora mazmunini sahnada ifodalashi, obrazga kirishi orqali uni chuqur his qiladi.

o *Masalan:* “Yuragi hovuchiga sig‘madi” iborasi dramatizatsiya qilinadi: o‘quvchi hayajonli vaziyatda yuragi tez urayotgan personajni jonlantiradi.

– **Bahsli muhokamalar**: frazeologik iboraning qo‘llanilishi to‘g‘rimi yoki yo‘qmi? Qaysi vaziyatda ishlatish joiz? O‘quvchilar fikr bildiradi, isbotlaydi, tahlil qiladi.

– **Assotsiativ metodlar**: biror frazeologik birikmaga shaxsiy assotsiatsiyalar beriladi. Bu orqali iboraning shaxsiy mazmuni shakllanadi.

Misol: “Tilidan asal tomadi” iborasiga o‘quvchi “buvimning mehribonligi” yoki “do‘stimning muloyim gaplari” kabi real hayotiy konnotatsiyalarni bog‘laydi.

Interaktiv metodlarning motivatsiyaga ta’siri: Psixologiyada motivatsiya — shaxsning faoliyatga intilishini belgilovchi ichki kuch sifatida qaraladi. Interaktiv metodlar aynan o‘quvchining ichki motivatsiyasini oshiradi:

- O‘z fikrini bildirish imkoniyati uni qadrlanganini his ettiradi.
- Bahslashish, munozara qilish unga faollik bag‘ishlaydi.
- Faoliyatga asoslangan topshiriqlar (ijodiy yozish, jamoaviy sahna ko‘rinishi) – o‘zini namoyon qilish imkonini beradi.

Shunday qilib, interaktiv yondashuvlar yordamida frazeologizmlarni o‘rganish jarayoni o‘quvchi uchun shunchaki lug‘aviy bilim emas, balki *ruhiy-mazmunli tajriba*ga aylanadi. Bu esa bilimlarning chuqurroq singishiga xizmat qiladi.

Psixolingvistik yondashuv: Psixolingvistika fanida til birliklari faqat mantiqiy emas, balki hissiy-idrokiy tizimda ham shakllanishi va qo‘llanilishi nazarda tutiladi. Frazeologizmlar aynan shunday birliklardir[13]. Ular:

- obrazli;
- his-hayajonga boy;
- konnotatsiyali;
- madaniy semantikani o‘z ichiga oladi.

ISSN 3030-3907

Interaktiv metodlar bu ko‘p qatlamli semantikani ochib berish uchun mos vosita hisoblanadi. O‘quvchi faqat so‘zlarning tarjimasini emas, balki ularning mazmuniy psixologik konnotatsiyasini anglaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning* (5th ed.). Allyn & Bacon.
2. Jonassen, D. H. (1999). *Designing Constructivist Learning Environments*. In C. M. Reigeluth (Ed.), *Instructional-Design Theories and Models: A New Paradigm of Instructional Theory* (Vol. II, pp. 215–239). Lawrence Erlbaum.
3. Barrows, H. S. (1986). *A taxonomy of problem-based learning methods* (p. 3). Medical Education, 20(6), 481–486. https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.1986.tb01386.x
4. Leontyev, A. A. (1999). *Psikholingvistika*. Moskva: Smysl.
5. Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, DC: The George Washington University, School of Education and Human Development.

ISSN 3030-3907